

УЧАСВ № 99/20.02.2014

СТАНОВИЩЕ

от доцент Владимир Боянов Боянов, доктор
върху дисертационния труд:
“ЛИЧНОСТНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СПОРТИСТИ, ЗАНИМАВАЩИ
СЕ С КУЛТУРИЗЪМ И ФИТНЕС”

за получаване на образователно-научната степен “доктор” от Иван Иванов
Неделчев

В условията на научно-техническата революция, човекът рязко снижи своята двигателна активност, която е най-важния стимул за обменните процеси в организма. Хипокинезията довежда не само до разстройство на отделните системи на човешкия организъм, но и до развитието на редица тежки заболявания характерни преди всичко за настоящото столетие. Проблемът за физическото развитие и физическата дееспособност на населението у нас и най-вече на младото поколение е особено актуален в настоящия момент. Интересът към развитието и поддържането на физическата годност е изключително голям в целия свят. Той е катализатор за непрекъснатото усъвършенстване на програмите и системите за физическа подготовка при различните възрастови популации.

Материалите в световните културистични издания обсъждащи психологическите проблеми свързани със спорта, като мотивация, воля и др. представляват 20-25% от цялостния обем. За съжаление същите тези актуални за нашия спорт проблеми неоснователно се подценяват от спортната ни общественост. В този смисъл разработеният от докторанта И. Неделчев дисертационен труд акцентиращ върху личностните характеристики е особено актуален, тъй като точното познаването на тази специфична сфера при културистите и фитнес любителите спомага за изграждането на най-добрата основа за постигането на оптималната индивидуална система за подготовка. Всичко това допринася за още по пълното осъзнаване на културистичната максима: “Културизма не е само спорт а начин на живот”.

Дисертационният труд на И. Неделчев има подчертано научно-изследователски характер. В композиционно отношение дисертационният труд е обособен в 3 отделни глави, 21 подглави и библиография. Разработен е и е отразен върху 154 машинописни страници и съдържа всички изискуеми за подобна научна разработка раздели. Получените експериментални данни са отразени в 5 таблици и 12 фигури. Литературния справочник съдържа 87 заглавия, от които 60 на кирилица и 27 на латиница.

Първа глава на дисертационния труд на И. Неделчев, която може да се формулира като "Обобщен литературен обзор", е изключително богато разработена. Освен историческите сведения, тук обстойно място е отделено на философско-психологическите направления, акцентирано е върху психичната структура на личността, интер-персоналното поведение и типология, както и на спортизма.

Чрез така представения "Литературен обзор" авторът не само демонстрира високата си теоретична подготовка, но действително творчески представя, анализира и систематизира отделните специализирани направления. Същевременно в подглавите „Културизъм и фитнес“ се изтъква очевидна връзка между културистичната методология и фитнес подготовката, докато в подглава „Естетически аспекти на културизма“ са поместени обемни пасажии с неточни послания поставящи под съмнение тази обективна обусловеност, без тези твърдения да са библиографски подкрепени. Възприетата система за цитиране на авторите въз основа на годината на издаване на труда масово не се спазва в дисертационния труд. Редица цитирани автори в текста липсват в библиографията. В повечето случаи не са отразени равностойно и пълно отделните литературни източници.

Целта и задачите са поставени точно и ясно без излишна фразеология. По подобен начин е представена и организацията на изследването. Ползваната методика е детайлно отразена. Използваните тестове са специфични и утвърдени в световната научно-изследователската психологическа работа. Изследвания контингент е напълно достатъчен за успешното решаване на поставените цели и задачи в изследването.

Анализът на резултатите е безспорно основната и най-важната част от разработката. Тя доказва високата професионална и научна подготовка на автора. Прегледно са представени експерименталните резултати в таблици и фигури. Като известен недостатък считам слабото онагледяване на получените резултати, а тяхната умела интерпретация би създала възможност за по лесното им възприемане и обективното им преценяване.

Особен интерес представлява факта, че получените резултати за личностните особености са анализирани и интерпретирани на фона на различията между високо-квалифицирани и фитнес културисти, където се откриват съществени различия даващи основания за изводи и препоръки към практическата дейност. Същевременно по отношение удовлетвореността от заниманията с културизъм и фитнес двете наблюдавани групи демонстрират сходни структури на изразност. Считам, че в това отношение работата на И. Неделчев има първо-откривателски характер що се отнася до националните изследвания провеждани у нас.

По отношение на мотивационната ориентация също наблюдаваме сходни водещи фактори: външната мотивация на неосъзнатото

обективизиране и вътрешната мотивация за изпитване и стимулиране. Същевременно точно в мотивационната сфера са установени съществени между-групови различия.

Стремежът за съвършенство при състезателите да дават всичко от себе си в търсене на максимална изява, докато при фитнес любителите този процес е слабо изразен „успех не на всяка цена“.

При вътрешната мотивация за познание състезаващите културисти са прегърнали идеята „живея за да тренирам“ докато при любителите битова антагонистичната теза „тренирам за да живея по-добре“.

По отношение на външната мотивация и при двете групи е установена личностна нагласа и трудно могат да бъдат повлияни от чужди мнения и фактори.

Същевременно изследванията на Неделчев показват, че водещите мотиви при фитнес любителите се коренят в безкористното спортуване, постигането на реални цели, на фона на приятно прекарване и удовлетвореност. Мнението на околните не е водещо за тях и трудно фактори от външната среда биха ги демотивирали.

Обобщения анализ (141 с) насочва към генералното съждение, че занимаващи се с културизъм и фитнес са носители на позитивни психически качества, приемат и споделят утвърдените в обществото морални правила и норми на поведение. Насочени са към непрекъснато само-развитие и само-усъвършенстване и то не само на морфо-функционалните, но и на чисто психическите качества. В процеса на общуване и взаимодействие се проявяват като активни доминантни личности, като в същото време притежават характеристиките на сътруднически и подпомагащи индивиди. Те са с високо развито чувство за автономност и самостоятелност, коректност и готовност за взаимопомощ.

Използваните математико-статистически методи за обработка на получените данни от извършените изследвания и тяхното прилагане в съответствие с характера на изследването, освен че повишават качеството на дисертационния труд, но показват също така, че авторът добре познава и ползва тази неразделна страна на научноизследователската практика. Същевременно следва да отбележим, че автора би могъл още по-пълноценно да експлоатира възможностите на извършените от него математико-статистически анализи с което още по-релефно да подчертае собствените си позитивни резултати.

Следва да отбележим, че работата би повишила научната си стойност, ако изводите бяха представени по-конкретно и с по-голяма насоченост към практическата дейност. Основание за това мое съждение намирам в анализа на резултатите, които много компетентно и аналитично са отразени в дисертационния труд.

Всичко това дава основание на автора да представи изводи и препоръки, за оптимизиране на обучението. Същевременно считам, че

точно в тази финалната част на дисертационния си труд Неделчев не е обобщил по най-добрия начин безспорните достижения на дисертационната си разработка. Представените изводи отговарят на поставените за разрешаване задачи, но е пропуснат извода за сравнителния анализ на много добре констатираните в дисертационния труд различия и прилики между изследваните групи. Препоръките са добре структурирани, но не са адресирани към конкретни ползватели.

Съществено значение има и факта, че част от получените резултати са вече публикувани – три публикации при които дисертанта е водещ автор, а от там и логичното следствие, че успешно са издържали научната и колегиалната критика.

Автореферата отговаря на стандартните изисквания.

Считам, че изборът на темата, литературния обзор, подбора и разработването на методиката, организирането и провеждането и завършването на експерименталните изследвания, обработката на получените данни и тяхната умела интерпретация, извеждането на научни приноси и препоръки са извършени компетентно и успешно.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Рецензираният дисертационен труд представлява задълбочен и напълно завършен научно-изследователски труд. Той отразява компетенцията на автора върху изследваните актуални проблеми, които имат подходящ теоретико-методически и практико-приложен характер в областта на състезателния и масовия спорт.

Основавайки се на изложените достойнства на дисертационния труд, на значителната и задълбочена научно-изследователска работа на дисертанта очертала го като висококвалифициран специалист и научен работник в областта на физическото възпитание и спорта, с голяма убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен "ДОКТОР" за дисертационния труд на Иван Иванов Неделчев на тема: "ЛИЧНОСТНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СПОРИСТИ, ЗАНИМАВАЩИ СЕ С КУЛТУРИЗЪМ И ФИТНЕС", по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)“, професионално направление 7.6 Спорт.

18.02.2014 год.

Рецензент:

(доцент Вл. Боянов, доктор)